

ttb analytics แนะนำ เสริมแนวทางการฉีดวัคซีนเชิงรุกกระจายสู่กลุ่มเป้าหมาย High mobility ควบคุมกลุ่มเสี่ยงสูงและผู้สูงอายุ และเร่งปิดการฉีดเพิ่ม คาดช่วยลดอัตราการแพร่เชื้อได้มากขึ้น และส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัวเร็ว ลดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจได้ 5.7 หมื่นล้านบาท

ชงแนวทางการกระจายวัคซีนใหม่ “ฉีดวัคซีนเชิงรุก” เพื่อตอบโจทย์ทั้งด้านสาธารณสุขและเศรษฐกิจ

จากสถานการณ์โควิดที่ยังมีความเสี่ยงจากจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น แม้เริ่มมีการทยอยฉีดวัคซีนป้องกันตั้งแต่เดือนมีนาคม จนถึงขณะนี้ในเบื้องต้นมีประชาชนได้รับการฉีดวัคซีนไปแล้ว 1.2 ล้านคน หรือร้อยละ 1.8 ของประชากร ซึ่งหลักๆเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่มีโอกาสติดเชื้อ อาทิ บุคลากรทางการแพทย์ ผู้อยู่ในพื้นที่แพร่ระบาดสูง เช่น คลัสเตอร์ตามชุมชน ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ttb มองโจทย์ท้าทายในขณะนี้คือ ทำอย่างไรให้ยอดผู้ติดเชื้อลดลงได้เร็ว ขณะเดียวกันสามารถทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นกลับสู่ภาวะปกติได้เร็ว ช่วยลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

หนึ่งในแนวทางที่น่าสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมการระบาดของโควิด-19 ให้ดียิ่งขึ้นคือ แนวทางการกระจายวัคซีนเชิงรุก (Targeted Approach) แก่ประชากรที่เหมาะสม โดยอาศัยปัจจัยการเคลื่อนไหว (Mobility) ทั้งนี้ เนื่องจากแต่ละกลุ่มประชากรในประเทศ ล้วนต่างมีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับอาชีพและช่วงอายุ จึงทำให้แต่ละกลุ่มประชากรมีโอกาสในการแพร่กระจายเชื้อและมีความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป

การประเมินรูปแบบการกระจายวัคซีนเชิงรุก โดยอาศัยเกณฑ์การเคลื่อนไหว (Mobility) สามารถแบ่งกลุ่มผู้มีความเสี่ยงในการติดเชื้อโควิด-19 ตามลักษณะพฤติกรรมกรรมการพบปะผู้คนและการเดินทาง ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) **กลุ่ม High Mobility** จำนวน 20.2 ล้านคน ประกอบไปด้วยบุคลากรทางการแพทย์ พนักงานขาย พนักงานขนส่ง พนักงานบริการ และพนักงานโรงงาน จัดเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงและโอกาสที่จะติดเชื้อหรือแพร่เชื้อสูง เนื่องจากมีความจำเป็นต้องพบปะผู้คนจำนวนมาก และเป็นกลุ่มที่มีส่วนในกิจกรรมเศรษฐกิจซึ่งหลักๆเป็นภาคการค้าและบริการ คิดเป็นสัดส่วนกว่า 62% ของ GDP

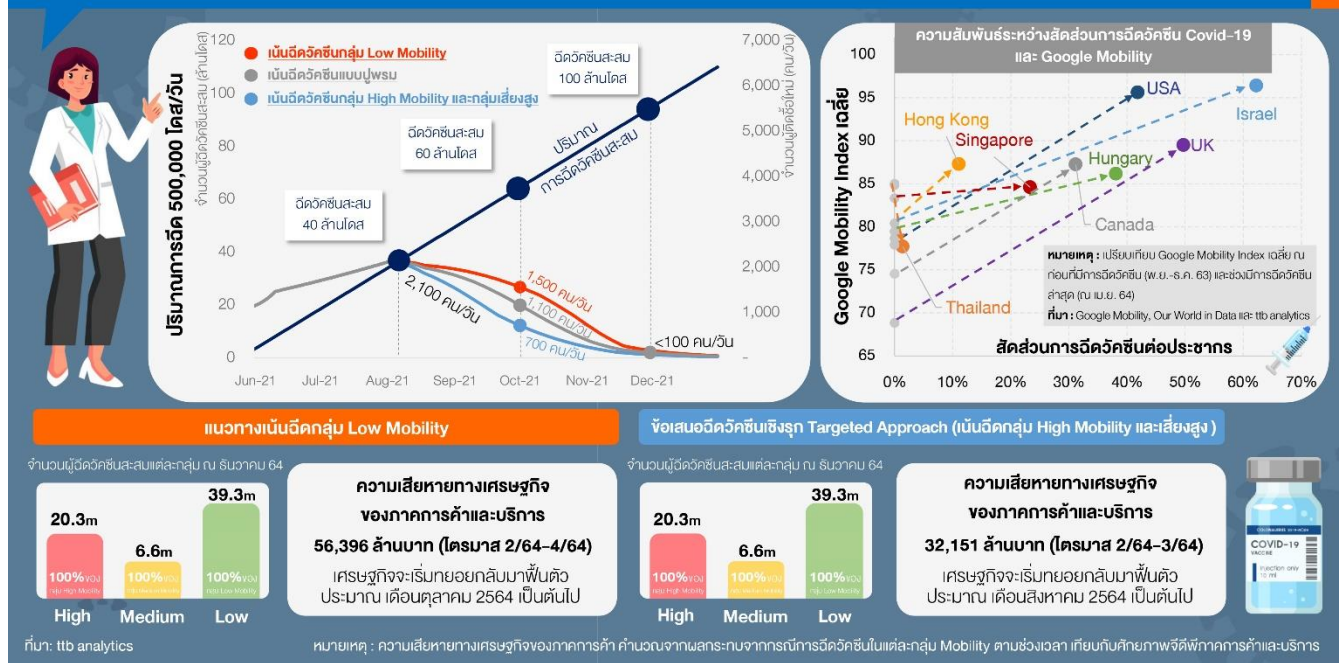
2) **กลุ่ม Medium Mobility** จำนวน 6.9 ล้านคน เป็นกลุ่มของพนักงานออฟฟิศ ซึ่งปัจจุบันบริษัทให้พนักงานส่วนหนึ่งทำงานที่บ้าน (Work from home) สามารถลดความหนาแน่นในที่ทำงานได้ จัดเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงและโอกาสที่จะติดเชื้อหรือแพร่เชื้อได้น้อยกว่ากลุ่มแรก

3) **กลุ่ม Low Mobility** จำนวน 39.3 ล้านคน ได้แก่ ผู้สูงอายุ (มากกว่า 60 ปี) เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี รวมถึงแรงงานในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และเกษตรกร จัดเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงและโอกาสสัมผัสผู้ติดเชื้อค่อนข้างต่ำ

ซึ่งการแบ่งกลุ่มผู้มีความเสี่ยงนำมาสู่แผนการกระจายวัคซีนใน 3 แนวทาง คือ 1. **เน้นฉีดกลุ่ม Low Mobility** เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแผนการกระจายวัคซีนของรัฐในบางส่วน ที่มีการเน้นฉีดวัคซีนในกลุ่มผู้สูงอายุ 2. **เน้นฉีดกระจายทุกกลุ่ม (ปูพรม)** ซึ่งเป็นแนวทางล่าสุดที่รัฐมีแนวโน้มจะปรับใช้ 3. **เน้นฉีดกลุ่ม High Mobility ควบคู่ไปกับกลุ่มเสี่ยงสูงและผู้สูงอายุ** โดยการกระจายการฉีดวัคซีนแบบเชิงรุกให้กับผู้ที่ทำงานในสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงและโอกาสที่จะติดเชื้อหรือแพร่เชื้อสูง เช่น สถานที่ทำงาน โรงงาน ห้างสรรพสินค้า ตลาด ร้านค้า และงานบริการต่างๆ

ฟื้นตัวเร็วขึ้นราวเดือนตุลาคม 2564 และความสูญเสียทางเศรษฐกิจในภาคการค้าและบริการจะลดลงมาอยู่ที่ 6.46 หมื่นล้านบาท หรืออาจกล่าวได้ว่าการใช้แนวทางการฉีดเชิงรุกจะทำให้ความสูญเสียน้อยกว่าฉีดกลุ่ม Low Mobility ถึง 2.5 หมื่นล้านบาท

แนวทางการฉีดวัคซีนเชิงรุกกระจายสู่กลุ่มเป้าหมาย (High Mobility ควบคู่กลุ่มเสี่ยงสูงและผู้สูงอายุ) : กรณีฉีด 5 แขนโคสต่อวัน

เร่งสปีดฉีดวัคซีนวันละ 5 แขนโคส ช่วยลดยอดผู้ติดเชื้อได้มาก และลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจได้เพิ่มขึ้น

หากเร่งปริมาณการฉีดวัคซีนโดยเพิ่มจาก 3 แขนโคสต่อวัน เป็น 5 แขนโคสต่อวัน ซึ่งสอดคล้องกับแผนการฉีดวัคซีนของภาครัฐล่าสุดกำหนดเป้าหมายอยู่ที่ 15 ล้านโดสต่อเดือน จะทำให้แนวโน้มยอดผู้ติดเชื้อลดลงในอัตราเร่ง และเริ่มกลับมาฟื้นตัวได้ โดยยอดผู้ติดเชื้อ ณ เดือนธันวาคม อยู่ที่ต่ำกว่า 100 คนต่อวัน ซึ่งส่งผลให้ความสูญเสียทางเศรษฐกิจในภาคการค้าและบริการอยู่ที่ 5.63 หมื่นล้านบาท สำหรับกรณีเลือกฉีดกลุ่ม Low mobility ก่อน ซึ่งจะเริ่มทยอยฟื้นตัวในช่วงเดือนตุลาคม 2564 เป็นต้นไป แต่หากเลือกใช้การฉีดเชิงรุกแก่กลุ่ม High Mobility ควบคู่กับฉีดกลุ่มเสี่ยง ความสูญเสียจะน้อยกว่า โดยอยู่ที่ 3.22 หมื่นล้านบาท และกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัวตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2564 เป็นต้นไป

หากเทียบกับการเร่งฉีดวัคซีนเร็วขึ้น 5 แขนโคสต่อวัน ในกลุ่มเชิงรุก กับการฉีดตามแผน 3 แขนโคสต่อวัน ในกลุ่ม Low Mobility พบว่า จะช่วยลดความสูญเสียได้เพิ่มขึ้นถึง 5.7 หมื่นล้านบาท และเศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัวได้เร็วขึ้นในเดือนสิงหาคม 2564 ดังนั้น แนวทางการฉีดเชิงรุก (Targeted Approach) พร้อมทั้งเร่งสปีดการฉีด 5 แขนโคสต่อวัน จะส่งผลทำให้ความสูญเสียทางเศรษฐกิจลดลง และช่วยเร่งระยะเวลาการฟื้นตัวได้เร็วขึ้น

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้างต้นอยู่บนสมมุติฐานว่า มีการระบาดระลอกใหม่เกิดขึ้นในช่วงไตรมาสที่ 3 อันเป็นผลมาจากการผ่อนคลายมาตรการทางสังคม ภายหลังจากที่จำนวนผู้ติดเชื้อในประเทศปรับตัวลดลง ยิ่งไปกว่านั้น การฉีดวัคซีนจะดำเนินเป็นไปตามแผนที่มียูในปัจจุบัน ซึ่งมีการวางแผนให้ครอบคลุมทั้งบุคลากรทางแพทย์ที่อยู่ในกลุ่ม High Mobility และผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่ม Low Mobility ตลอดจนผู้ป่วยมีโรคประจำตัวที่กระจายอยู่ทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ในช่วง

เดือนมิถุนายน และในเดือนกรกฎาคม การฉีดวัคซีนจะเริ่มกระจายสู่ประชากรทั่วประเทศ โดยผลของการฉีดวัคซีนจะเริ่มเห็นผลต่อการควบคุมการระบาดได้ในเดือนสิงหาคม

นอกจากนี้ การเร่งฉีดวัคซีนจะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาเร็วขึ้น โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างความคืบหน้าในการฉีดวัคซีน กับ Mobility โดยประเทศที่มีสัดส่วนการฉีดวัคซีนต่อประชากรยิ่งมาก Mobility จะยิ่งสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนฉีดวัคซีน เช่น อิสราเอล สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เป็นต้น ซึ่งสะท้อนถึงกิจกรรมเศรษฐกิจที่เริ่มกลับมา

โดยสรุป การควบคุมการระบาดไม่สามารถกระทำได้จากภาคส่วนใดส่วนหนึ่ง แต่ต้องเป็นการร่วมมือกันในทุกภาคส่วนในด้านต่างๆไปพร้อมๆกัน ตั้งแต่การดูแลป้องกันตัวเองลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดเชิงรุก การแก้ไขดูแลปัญหาผู้ติดเชื้อตามโรงพยาบาลและสถานที่จัดไว้ รวมไปถึงการกระจายและจัดการวัคซีนได้อย่างรวดเร็วและเป็นเชิงรุกให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ย่อมช่วยลดความเสี่ยงด้านสุขภาพ และยิ่งช่วยลดความเสียหายทางเศรษฐกิจให้น้อยลง ทำให้ประชาชนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ ภาคธุรกิจฟื้นได้เร็วขึ้น และรัฐสามารถใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจฟื้นฟูประเทศให้กลับสู่ภาวะปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

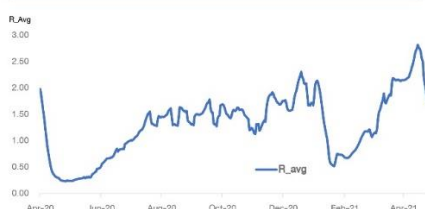
การวิเคราะห์ผลการกระจายวัคซีนตามกลุ่ม Mobility ผ่านแบบจำลองโรคระบาด (SIR)

ttb analytics ได้นำแบบจำลอง SIR ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ศึกษาการแพร่กระจายของโรคระบาด มาประยุกต์โดยเพิ่มความสัมพันธ์ของ mobility ที่มีต่อการระบาดของเชื้อโควิด-19 เพื่อศึกษาผลกระทบของแนวทางการกระจายวัคซีนในรูปแบบต่างๆ ที่มีต่อจำนวนผู้ติดเชื้อและผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยในตัวแปรที่สำคัญในแบบจำลองประกอบไปด้วย ปริมาณผู้เสี่ยงติดเชื้อ (S: Susceptible) ปริมาณผู้ติดเชื้อ (I: Infectious) และ ปริมาณผู้ฟื้นฟูจากการติดเชื้อ (R: Recovered) ซึ่งปัจจัยที่สามารถควบคุมการระบาดได้ดี คือการลดจำนวนผู้เสี่ยงติดเชื้อ โดยการกระจายฉีดวัคซีนให้ทั่วถึง

การศึกษานี้ได้อาศัยข้อมูลการระบาดของเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทยและ ข้อมูล Google Mobility index ที่แสดงถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ ตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคม 2563 ถึง เมษายน 2564 ประกอบกับแผนการฉีดวัคซีนของภาครัฐ เพื่อวิเคราะห์ผลของมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมและการกระจายฉีดวัคซีน ที่จะมีผลต่อการระบาดของเชื้อโควิด-19 ในอนาคต เนื่องจากทั้งสองปัจจัย มีผลต่ออัตราการแพร่กระจาย (Reproduction rate : R_0) ของเชื้อโควิด-19 ในประเทศ สะท้อนได้จากความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการแพร่กระจายของเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทย และค่าเฉลี่ย Google Mobility index ในหมวดหมู่ร้านค้า สถานบันเทิง และสถานที่ทำงาน ที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

อัตราการแพร่กระจาย (Reproduction rate : R_0)

ที่มา: Google Mobility Report via: ttb analytics

Google Mobility Index เฉลี่ย

